

Nr 260.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av medel för fullbordande av anläggningen av ett hospital vid Strängnäs; given Stockholms slott den 14 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Henning Elmquist.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern von SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Elmquist anförde:

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition i ämnet har 1913 års riksdag för uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby invid Strängnäs stad samt för gäldande av de ersättningsbelopp, som i anledning av boställets avstående borde utgå till

vederbörande rättsägare, beviljat ett belopp av 3,300,000 kronor samt därav på extra stat för år 1914 anvisat 150,000 kronor. Sedermera har riksdagen av ifrågavarande anslag på extra stat anvisat för vart och ett av åren 1915 och 1916 800,000 kronor, för år 1917 550,000 kronor, för år 1918 200,000 kronor och för år 1919 återstående beloppet 800,000 kronor.

Sedan 1917 års riksdag på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgivit, att, oaktat den beslutade anläggningen av ifrågavarande hospital icke kunde komma till stånd för det av riksdagen för ändamålet beviljade anslag, anläggningen ändock finge utföras i enlighet med för densamma upprättade plan, med de jämkningar däri, som Kungl. Maj:t för kostnadernas nedbringande kunde finna lämpligt stadga, har riksdagen, utöver år 1913 beviljade 3,300,000 kronor, för ändamålet anvisat dels för år 1919 sammanlagt 3,145,000 kronor, dels ock för år 1920 tillhoppa 1,996,000 kronor.

För ändamålet hava alltså anvisats sammanlagt 8,441,000 kronor.

Medicinal-
styrelsen.

I skrivelse den 19 februari 1921 har medicinalstyrelsen gjort framställning om anvisande av ytterligare anslag för ifrågavarande ändamål. Styrelsen framhåller därvid till en början, att av samtliga sålunda anvisade, till medicinalstyrelsens förfogande ställda medel om tillhoppa 8,441,000 kronor disponerats ett belopp av 8,324,349 kronor 18 öre, i följd varav styrelsen hade till sitt förfogande en summa av 116,650 kronor 82 öre. Då detta belopp icke vore tillräckligt till bestridande av kostnaderna för anstaltens färdigställande, hade styrelsen uppdragit åt arkitekten Carl Westman, ingenjören Hugo Theorell, ingenjören Carl Rossander samt majoren Carl Insulander att uppgöra beräkningar rörande det ökade anslag, som kunde vara erforderligt för ändamålet. Ut i ett med anledning härav avgivet yttrande hade arkitekten Westman beträffande orsakerna till att det belopp, som beräknats år 1919, då styrelsen senast begärt anslag till uppförande av hospitalet, varit otillräckligt, anfört huvudsakligen följande:

År 1919 i augusti, då medicinalstyrelsen ingått med begäran om ökat anslag till Strängnäs hospital, hade kostnaden för då ej uppgjorda byggnadsarbeten beräknats till 1,085,000 kronor. De byggnadsarbeten, som efter denna tid blivit igångsatta, hade betingat en summa av tillhoppa 985,000 kronor. För ännu ej kontrakterade eller utförda byggnadsarbeten beräknades 342,000 kronor. Att oavsett den summa av beviljade medel, som ännu ej blivit använd, ett så pass betydande tillägg vore nödvändigt för att färdigställa anstalten berodde dels därpå att för några av arbetena år 1919 beräknats för låga belopp, dels därpå att en del arbeten tillkommit, vilka 1919 ej beräknats. Att anstalten uppförts under

synnerligen vidriga förhållanden vore påtagligt. Någon hela byggnadsarbetet omfattande huvudentreprenad hade under de oberäkneliga förhållandena under krigsåren ej kunnat uppgöras utan vid sidan av den större byggnadsentreprenaden hade en del mindre entreprenader måst utlämnas. För att bringa dessa i överensstämmelse med varandra hade en del arbeten måst utföras genom styrelsens eller direktionens för hospitalet försorg, för vilka kostnadsberäkning varit svår att verkställa. Priserna hade under byggnadsåren över huvud varit svåra att beräkna, och hade år 1920 ökade arbetslöner tillkommit. I vad mån sjunkande materialpriser under närmaste tiden kunde kompensera dessa arbetspriser vore ännu svårt att avgöra. Till andra svårigheter hade kommit den blockad av byggnadsplatsen, som av arbetarorganisationerna förklarats.

Kostnaden för de arbeten, som ännu återstå för hospitalets ställande i fullfärdigt skick, hava av ovannämnda sakkunniga beräknats sålunda:

Byggnadsarbetena, enligt beräkning av arkitekten Westman
den 15 februari 1921:

soltält	kr. 70,000: —	
soltälsstängsel	» 15,000: —	
däcksgolv med fernissning	» 80,000: —	
fernissning av vanliga trägolv	» 6,000: —	
diverse kompletteringsarbeten	» 15,000: —	
diverse kompletteringsarbeten i församlings- huset	» 8,000: —	
rengöringar kring och i byggnaderna	» 10,000: —	
diverse snickeriarbeten	» 5,000: —	
vedgård med skjul	» 50,000: —	
kolgårdsplank	» 16,000: —	
arkitekt-, kontrollant- och besiktningsarvoden	» 35,000: —	
oförutsedda utgifter, 10 % av ovanstående ..	» 32,000: —	342,000: —

Värmelednings-, ångköks- och ångtvättsanläggningsarbeten, enligt
beräkning av ingenjören Theorell den 31 januari 1921: 65,340: —

Elektrisk belysnings- och kraftanläggning m. m., enligt beräk-
ning av ingenjören Rossander den 31 januari 1921: 9,400: —

Vatten- och avloppsledningsarbeten, enligt beräkning av majo-
ren Insulander den 29 januari 1921: 88,500: —

Summa kronor 505,240: —

I sitt ovanberörda yttrande anför arkitekten Westman i fråga om beräkningen av ovannämnda återstående byggnadskostnader huvudsakligen följande.

Kostnaden för vissa arbeten hade ansetts böra beräknas något högre än som skett år 1919. Så hade kostnaden för soltält, år 1919 upptagen till 42,000 kronor, dels med hänsyn till inkomna anbud å entreprenad å en del av arbetet och dels på grund av att två soltält tillkommit ökats till 70,000 kronor. För vedgård och kolgårdsplank hade år 1919 beräknats 50,000 kronor. Det hade ansetts säkrast att nu höja summan till 66,000 kronor. För övrigt hade i den nu gjorda beräkningen upptagits en del förut icke upptagna summor såsom för mindre kompletteringsarbeten på olika ställen av anläggningen samt i församlingshuset 23,000 kronor, för rengöringar, nödvändiga till följd av alla olika kontrakterade och icke kontrakterade arbeten, 10,000 kronor samt för oförutsedda utgifter 32,000 kronor. Härtill komme en post å 35,000 kronor, utgörande arkitekt-, kontrollant- och besiktningsarvoden till följd av förlängd byggnadstid och på grund av de ökade kontrolleringar och besiktningar, de många entreprenaderna medfört, samt tillägg till arkitektarvudet som ersättning för ökade ritomkostnader under krisåren.

Medicinalstyrelsen framhåller i sin förevarande skrivelse, att, då för arbetenas fullbordande erfordrades ett belopp av 505,240 kronor samt av redan beviljade anslag återstode 116,650 kronor 82 öre, ett ytterligare anslag å 388,589 kronor 18 öre eller i runt tal 390,000 kronor skulle erfordras.

Slutligen omnämner styrelsen, att skiljedomsförfarande påginge med en av entreprenörerna vid hospitalsbygget, att en annan av entreprenörerna påkallat skiljedomsförfarande, som emellertid vägrats av styrelsen, samt att byggnadsarbetena vid hospitalet för närvarande vore av arbetarna förklarade i blockad men att medlingsförsök rörande denna påginge. Om och huru stora kostnader, som kunde komma att föranledas av berörda förhållanden, vore för närvarande omöjligt att avgöra. Styrelsen ansåge emellertid försiktigheten bjuda, att ett belopp beräknades för ändamålet, och syntes detta kunna förslagsvis bestämmas till 85,000 kronor. Det erforderliga anslaget skulle sålunda belöpa sig till sammanlagt 475,000 kronor. Av detta belopp torde emellertid endast 350,000 kronor vara erforderligt under år 1921.

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för uppförande av Strängnäs hospital anvisa dels på tilläggsstat för år 1921 350,000 kronor, dels ock på extra stat för år 1922 125,000 kronor.

Byggnads-
styrelsen.

Byggnadsstyrelsen har den 28 februari 1921 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid icke gjort annan erinran än att det belopp å 85,000 kronor, som av medicinalstyrelsen begärts med hänsyn till pågående skiljedomsförfarande och på grund av den blockad, som förklarats, syntes byggnadsstyrelsen icke nu böra anvisas, då det för när-

varande icke vore möjligt att med någon säkerhet angiva storleken av det härutinnan erforderliga beloppet.

Trots de tilläggsanslag, som av riksdagen beviljats utöver det för hospitalets anläggande ursprungligen beviljade beloppet, hava de anvisade medlen visat sig otillräckliga för anläggningens fullbordande. Enligt de beräkningar, som de av medicinalstyrelsen tillkallade sakkunniga under senaste tid verkställt, skulle ännu återstående arbeten draga en kostnad av 505,240 kronor. Efter avdrag av redan beviljade, icke disponerade medel skulle för dessa arbeten erfordras ett ytterligare belopp av i runt tal 390,000 kronor.

Departement-
chefen.

Riksdagen har, såsom av det föregående framgår, tidigare uttalat sig för arbetenas fullbordande i enlighet med den upprättade planen oavsett den inträffade kostnadsstegringen, och det synes mig synnerligen angeläget, att arbetena med ifrågavarande anläggning, som nu närmar sig sin fullbordan, icke uppskjutas. Behovet av de 800 nya vårdplatser, anläggningen skall inrymma, är i hög grad trängande, då antalet exspektanter växer och den 15 februari 1921 uppgick till 3,764.

Jag finner mig därför nödsakad att förorda beredandet av de för anläggningens fullbordande ytterligare erforderliga medlen, 390,000 kronor, under betonande av att de möjligheter till besparingar, som genom sjunkande priser eller annorledes kunna uppstå, måste med största noggrannhet begagnas. Att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, jämväl bereda medel i anledning av uppkomna tvister mellan kronan och några entreprenörer vid anläggningen eller i följd av därstädes rådande arbetskonflikt synes mig däremot ej böra för närvarande ifrågakomma.

Då medicinalstyrelsen icke gjort anmälan om ifrågavarande anslagsbehov före avlåtandet av årets statsverksproposition, har beloppet icke kunnat beräknas i det för riksdagen framlagda statförslaget. Med hänsyn till den rådande statsfinansiella situationen synes det mig vara svårt att nu äska särskilt anslag för ifrågavarande ändamål, hur trängande det än må vara. Emellertid torde erforderliga medel kunna beredas i annan ordning. Under punkt 76 i femte huvudtiteln av statsverkspropositionen har förutsatts, att den ännu icke påbörjade anläggningen av två nya paviljonger vid Östersunds hospital skulle tillsvidare anstå. Av de för detta ändamål redan anvisade reservationsanslagen å tillhoppa 500,000 kronor har, enligt uppgift från medicinalstyrelsen, hittills disponerats endast ett belopp av 2,700 kronor för ritningar. De sålunda tillgängliga medlen synas mig kunna, efter inhämtande av riksdagens medgivande, anlitas för fullbordande av hospitalet vid Strängnäs.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för fullbordande av anläggningen av ett hospital å biskopsbostället Sundby vid Strängnäs må, intill ett belopp av 390,000 kronor, användas de av riksdagen för uppförande av paviljonger för oroliga sjuka vid Östersunds hospital anvisade reservationsanslagen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.
